

Uj Kelet min-
előfizetője és
megrendeli:

mesek

egény)

amatör
(y)

dráma)

gyene-

dráma)

(Ta-

ldány.

áz lejért (és
olvasóinknak
y utánvétellel.

Uj Kelet min-
előfizetője és
megrendeli:

mesek.

Köve.

3 kö-

Bibliai

lenni.

egény)

alm.)

időn.

áz lejért (és
olvasóinknak
y utánvétellel.

nyen az
asója, aki az
it:

rek):

őn.

(és portó)
knak a pénz
ánvétellel.

yen az Uj
ki az alábbi

nyok):

rdély-

zimus.

köve-

(és portó)
knak a pénz
ánvétellel.

atainkat!

agut-

sek, csiszolt
yohn, gyógy-
szerezhetők:

Uj Kelet

Telefon 954

Sürgön yeim:

Telefon 2-86

1924. június 26. Csütörtök
TÖRÉS, KIADÓ
NYOMDA
Központi Könyvtár, St. Egon
K. Uj. (Brassai-utca) 10
Főszerkesztő: Szerkesztőség
és Helyettesi Iroda — 977
K. R. Uj. — 358
Kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adjunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK	
Romániában	
Egész évre	750
Félévre	380
Negyedévre	200
Egy hónapra	70
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	3.50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	25 ct
Egy szám	1.50 ct

1924 június 26 Csütörtök

Központi Könyvtár * VII. évfolyam * 140. szám

5684. Szíván 24

A biztató szobor

Páris munkásnegyedében egy nemrég elkészült szoborról hullott le a lepel. E lepel lehullása szimbólikus hatása a miszemeinkben. Ugy érezzük, hogy az európai éjszakának egy súlyos tömege zuhant alá a szobrot fedett lepelrel, sötétség foslott szét, hogy diadalmas fénynek, ragyogó sugárzásnak nyisson teret az idők és sorsok végtelenségében.

Zolának, a francia irodalom nagyságának, az emberi szolidaritás hőségének, az igazság rendületlen harcosságának szobra éppen abban az időben látott napvilágot, mikor a francia reakció helyét a haladás, a demokrácia képviselőinek uralma foglalta le. Az időnek is van érzéke — úgy látszik — a dus emberi megnyilatkozások, a szépséges elégtételek nagyságához. Soha jobbkor nem történhetett volna ez a szoborleleplezés, soha szebben nem harsoghattak volna a felszabadult gondolat szavai, mint a mai Páris egyik terén, ahol Zola szobra büszkén hirdeti időknek és embereknek az igazság győzedelmét. A szoborleleplezésről szóló jelentés szerint az ünnepségen ott volt Dreyfus Alfréd is, hogy lerójjá háláját ama nagy franciával szemben, akit az ő igazságának védelmében kövezett meg annak idején a fekete reakció bérencsapata.

Milyen anachronizmus lett volna ez ünnepelés három hónappal ezelőtt, milyen botránykövé nőtt volna három hónapnak előtte Dreyfus megjelenése a szoborleleplezésen!

Bizony aligha jelenhetett volna meg a leleplezésen a francia reakció egykori martirja, mert a reakció nem felejt, a reakció csak fogynak, vagy növekedhet, de lényegét: az erőszakot és butaságot, a meggyőződés nélküli meggyőződést és az emberi jogok iránti teljes érzéketlenséget sohasem tagadhatja meg.

Talán Zola szobrának is romboló dühvel rontott volna neki az „Action Française” állandó permanenciában levő brávosapata. Hogy miért? Franciás kifejezéssel élve, csak úgy „l'art pour l'art”, — magáért a rombolásért. Mert a reakció nem a konzervativizmus bölcs, bár lassu építőmunkáját vallja programjának, a reakció tagadása az élet és fejlődés erejébe vetett hitnek, a gonoszság optimizmusa, mely nacionalista műszinnekkel kendőzi ragadozó ábrázatát.

A reakció doktrínérei állították fel azt az elméletet, hogy a naszeretet az embertelenség privilégiuma. Az ő szemükben a legfranciaibb francia, a francia lélek legforróbb szavu kinyilatkoztatója, — Zola Emil például nem volt jó hazafi, mert szívében az egyetemes és jellemző francia emberszeretet, a latin igazságszeretet és jogérzék lángja lobogott.

A „Termékenység” írója, aki a francia nép isteni sokasággá dagadásában látta nemzete nagyságának garanciáját, a reakció szemében fájárló, nemzetgyalázó volt, mert egy francia-zsidó kapitány igaza mellett fel merte emelni a szavát.

Ime lássátok: a reakció előtt gyanus mindenki, aki valóban szereti fajtáját, aki hirrel, dicsőséggel, örökéletű alkotásokkal és tettekkel szolgálja nemzetét. A reakció álma nem a meleg, benső érzésektől fűtött nemzetszeretet, nem az együttműködő, boldog emberek közössége, hanem a dzsungelnek fertős szabadsága, ahol mindenki szabadságmány, aki nem tartozik a dzsungel-moc-ár őslakói közé.

Vajjon ki szerette jobban francia népet: Callillaux e, aki francia anyák kinjatkönnyét akarta megállítani, halál helyett az életet akarta, vagy Léon Daudet ur, a tehetségtelen újságíró, az Action Française törtető senkije, aki becületlen franciák szívének orgyilkos golyókat irányított?

A felelet nem nehéz. De még mindig sokan vannak, akiknek erre a kérdésre legnehezebb a felelet. A reakció utolsó támadásainak is kell tűnniök a mult homályába, hogyha a nem-

zetek örvendezni akarnak a saját érzéseik általános emberi vonatkozásban való megbecsültetésének. Ha azt akarják, hogy ne a vérhullás bősége jelentse egy nemzet nagyságát, hanem rónaik és városaik területén élő mindenrendű és rangú népek, fajok, kulturák, tömegek, egyedek boldogsága, egymást megértése, és jóléte. A munka zengése, mely tulharsogja az uszitók munkátlanságban és tudatlanságban vastagodott hangszálait.

Bizzunk az idők elégtételében, bizzunk abban a tudatban, hogy a Zola szobrának körébe ma már büszkén és nyílt tüntetéssel odaseregelt a franci nép az ő igazi vezérével, miáltal a reakció meglapul és vakondpolitikájával próbálja tovább ásni a föld alatt a mocsár, a dzsungel csatornáit.

A zolai eszme ennek ellenére él, hat, termékenyít. A zeni hatalmas fénye ma már életető sugárrá egyszerűsödött, a művész álma ma már célt, programot, jövődöt és jelent jelent. Herriot beszédében tökéletesen és lapidárisan

fejezte ki a zolai világnézet lényegét, mikor azt mondotta, hogy „a politika törvényeit összhangba kell hozni az erkölcs törvényeivel”. Ime, ez a mondat mindent elárul és éles reflektorként világít rá a különbségre, mely a demokrácia és a reakció között van. A reakciónak egyetlen erkölce van: a farkas erkölce, — felfalni azt is, akire csak ráfogni lehet, hogy megzavarja a lefelé folyó patak vizét. A reakció a változhatatlanság erkölce, a Szahara homokjának örök kötöttsége, oázis, szin, folyó nélkül.

Bizonyos, hogy az élet, mely egyszersmind a mi életünk eredője is, — a Zola igazságai irányában halad. Figyelő szemünket Nyugat felé vetjük, hol a nyári napfényben egy szobor bronzán ragyogó napsugár játszik. Kötetek jutnak eszünkbe, egyszerű írásművek és egy röpírat, melynek címe mintha kifejezné napjaink aktualitását:

— La verité est en marche — az igazság utban van!

Az új amerikai bevándorlási törvény

A feleség és 18 éven aluli gyermekek, papok és tanárok soronkívüli vizumot kapnak. Amerika szomszédállamaiból kétévli ottlakás után lehet bevándorolni. Részletek az új bevándorlási törvényből!

Románia évi kvótája 631 ember

(Cleveland, június 25. Az Uj Kelet amerikai tudósítójától.) Nemcsak az európai, de az amerikai sajtóban is olyan ellentmondó hírek látak napvilágot az új bevándorlási törvényről, hogy ezen a téren a legtekélyesebb tájékozatlanság uralkodik. Minthogy ez a kérdés rengeteg embert érdekel, az Uj Kelet munkatársra leghivatottabb helyen részletes felvilágosítást kért a bevándorlás körül életbeléptetett összes új intézkedésekről. Különösen a legközelebbi hozzátartozóknak a kvótába történt állítólagos beosztása keltett nagy riadalmat az érdekeltek körében, akiknek megnyugtatósára a következő hiteles adatokat közöljük:

Kik nem esnek bele a kvótába?

Ezt szabályozzák a következő paragrafusok: Soronkívüli vizumot kapnak a 18 éven aluli nem házas saját és mostoha, de nem adoptált gyermekek vagy nők, akiknek apja, illetve férje amerikai állampolgár és ott lakik abban az időpontban, amikor hozzátartozóinak átköltöztetésére engedélyt kér. Nem számít a kvótába az a kivándorló, akit törvényes uton egyszer már beengedtek Amerikába s rövidebb külföldi tartózkodás után vissza akar térni. Soronkívüli vizumot kap az a bevándorló, aki a vizum váltása előtt legalább két évig papja volt bármely vallási közösségnek; gimnáziumi, egyetemi, felsőiskolai, szeminárium vagy akadémiái tanár, aki Amerikában folytatni akarja hivatását, ezeknek felesége és 19 éven aluli nem házas gyermekei, akár együtt, akár hozzá utaznak.

Nem számítódik a kvótába az a legalább 15 éves diák, aki tanulmányainak folytatására megy Amerikába. Diákoknak közölniök kell az elismert iskola címét, ahol tanulni akar. Az intézet rendszeresen értesíteni köteles a munkügyi minisztériumot, hogy mely bevándorolt diákok fejezték be tanulmányaikat, mert csak addig maradhatnak az Egyesült Államok területén.

Kedvezményes bevándorlók

A kvótán kívüli bevándorlóknak a vizum elnyeréséhez fel kell mutatniok igazolóirataikat, hogy milyen alapon kérnek soronkívüli beocsátást, vagyis melyik kedvezményes kategóriához tartoznak.

Az új törvény külön kategóriába sorozza amerikai állampolgároknak olyan hozzátartozóit, akik beleszámítanak ugyan a kvótába, de elsőbbségi kedvezményben részesülnek a vizumozásnál. Ebbe a csoportba tartoznak a 21 éven aluli nem házas gyermekek, apa és anya, akik az amerikai Comisionar Guvernal of Emigra-

tion (bevándorlási főbiztos) utasítására kapják meg a kedvezményes vizumot.

Ugyanebbe a kategóriába tartoznak a földmunkások és legközelebbi hozzátartozóik, Azokra az országokra, melyek évi kvótája 300 emberen alul van, a kedvezmény nem vonatkozik.

Mind a két csoport azonban csak a rendes kvóta ötven százalékának erejéig kap elsőbbséget, mégpedig csak havonként meghatározott időben. Ha az egyik hónapra ki van merítve a kedvezményes vizummennyiség, az utlevelet a következő hónapban láttamozzák.

A rendes kvóta

Az évi kvótát minden országra nézve két százalékában állapították meg azoknak a kivándorlóknak, akik 1890-ben már Amerikában voltak. Legkisebb kvóta 100 ember. Az egyes országok szerinti megállapított új kvóta a következő: Anglia 62453, Németország 50159, Olaszország 3889, Lengyelország 8872, Oroszország 1792, Svédország 9561, Csehszlovákia 1873, Norvégia 6453, Románia 631, Jugoszlávia 735, Magyarország 488, Franciaország 3872, Dánia 145, Sváje 2031, Hollandia 1637, Görögország 100, Törökország 100, Litvánia 302.

A kvótán belül utazóknál a 21 éven aluli gyermekeket, akárhol születtek is, annak az országnak a terhére lehet kivinni, amelyben apjuk született. Általában mindenki annak az országnak a kvótája terhére kap vizumot, amelyben született, ha másutt szerzett is állampolgárságot. Ezalól kivételt képez az a férjes asszony, aki más országban született mint a férje s ha a születési országának kvótája már kimerült, a férj születési országának terhére kap bevándorlási engedélyt.

Soronkívül kapnak amerikai vizumot, akik mint turisták, kéjutazók, vagy üzleti ügyben kelnek át a tengeren (ebbe a csoportba tartoznak a diákok is), vagy akik csak átutaznak Amerikán. Ezek csak korlátozott ideig tartózkodhatnak az Egyesült-Államok területén később megállapítandó feltételek mellett. Ha az amerikai hatóságok szükségesnek látják, az ilyen beutazóktól garanciát kérnek earre, hogy tartózkodási engedélyük lejártá után elhagyják Amerika területét.

Fontos része az új bevándorlási törvénynek az, hogy olyan külföldiek, akik legalább két éve lagnak az Egyesült-Államokkal szomszédos országokban (Kuba, Kanada, Mexikó, stb.), születési országuk kvótáján kívül kapnak bevándorlási engedélyt.

B. H.

A Marghiloman-párt nagyváradai zászlóbontása

Ardelean Jusztin lett a biharmegyei körzet elnöke. Szeptember 21-én monstre-gyűlést tart Nagyváradon a Marghiloman-párt

(Oradea-Mare-Nagyvárad, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Marghiloman-párt, amelynek Erdély és Bánát területén eddig csak Temesváron és Temesvár környékén voltak helyiszervezetei, az utóbbi hónapokban nagyszabású mozgalmat kezdett a párt kereteinek egész Erdély és Bánát területére való kiterjesztése érdekében.

A propaganda-mozgalomnak az élén dr. Livius Lintea temesvári ügyvéd, a párt bánáti szervezeteinek elnöke áll, aki Taran párttitkár kíséretében hetek óta autón járja be a nagyobb erdélyi városokat és mindenütt megalakítja a párt helyiszervezeteit. A körút során Lintea dr. és Taran párttitkár tegnap Nagyváradra érkeztek, ahol beható megbeszéléseket folytattak a vármegyei és városi közélet vezetőivel. A megbeszélések értelmében a tegnapi napon már ki is mondották a Marghiloman-párt biharmegyei tagozatának megalakulását.

A megbeszélésen megválasztották a párt ideiglenes vezetőségét is. Az elnökválasztásnak igen érdekes pikantériája, hogy a párt első elnöke Ardelean Jusztin volt liberális prefektus lett, aki eddig igen nagy szerepet töltött be a liberális pártban. Az újonnan megalakult pártszervezet többi vezetői a különböző pártok disszidens tagjai közül rekrutálódtak.

Értesüléseink szerint a párt biharmegyei körzete szeptember 21-én monstre-gyűlést tart Nagyváradon, amelyen Marghiloman teljes vezérkarával együtt résztvesz.

Meggyulladt egy utasokkal tömött kolozsvári autóbussz

Pánik az égő autó utasai között. Sebesülés nem történt, de az autóbussz porráégett

(Cluj-Kolozsvár, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután két óra tájban óriási izgalmat keltett a Calea Regele Ferdinand járókelői között a Blaga autóbussz-vállalat egyik piros autója. Az autóbussz, amely zsufolásig tömve volt utasokkal, a vasútállomás közelében gyanúsán füstölni kezdett, majd néhány pillanat múlva

az autó hátsó részén lángok törtek elő.

Az autó vezetője és az utasok semmit sem tudtak a közelgő veszedelemtől és a zsufolásig megtelt autóbussz, amelyből a lángnyelvek egyre hevesebben törtek elő, nyugodtan száguldott végig a széles úton s a bennülőknek sejtelmük sem volt, hogy az utca közönsége mi bámulnivalót talál a robogó piros autón.

A autóbussz a vasútállomás épülete elé akart bekanyarodni, mikor az egyik utas észrevette a lángokat és elkiáltotta magát:

— Vigyázat! Ép az autóbussz! Állítsák meg azonnal a kocsi, mert különben mindannyian bentégünk.

A figyelmeztetés irtózatot pánikot idézett elő az autó utasai között. Az utasok nagyrésze teljesen elvesztette lélekjelenlétét. A kocsi vezetője az autót a figyelmeztetéskor azonnal leállította, de ez a rövid idő is, ami a figyelmeztetés felhangzása és az autó megállítása között eltelt, végtelennek tetszett a megrémült utasok előtt.

Amikor az autóbussz megállt, az összes utasok egyszerre igyekeztek az autó egyetlen kijárata felé és már féltő volt, hogy a tolongás nagy katasztrófára fog vezetni. Amíg az uta-

sok menekülni próbáltak, a lángnyelvek mind erősebben törtek elő, úgy hogy a rendes lejáratnál már veszélyeztették a leszállást is. Mikor már a menekülésnek ez az útja is el volt zárva, a kétségbeesett utasok az autó ablakait rántották fel és

az ablakon keresztül menekültek ki az égő autóból.

A vasút környékéről sok néző gyűlt össze az égő autóbussz köré, akik a soffőr vezetésével mellettt megkezdték az oltási munkálataikat. Az oltás nem vezetett eredményre, mert a lán-

Wilson párbaja a „tigrisek” gyülekezetével

H. G. Wells új történelemkönyve. Hogyan gáncsolták el az emberiség reményét

(Cluj-Kolozsvár, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A világ könyvpiacán kevés könyv ért el olyan hatalmas sikert, mint H. G. Wells kis világtörténelme (A short History of the World). A nagyszerű író és történész ebben a könyvében csodás éleslátással világít be a népek és évszázadok eseményeinek labirintusába és a látszólag rendszeretlen történéseket logikai sorrendbe állítja. Wells e rövid összefoglaló könyve mellett, amely ugyszólván pillanatfelvételekben mutatja be az emberiség történetét a világ teremtésétől a mai napig, egy hosszabb világtörténelmet is írt (The Outline of History), amelyben már részletesebben is kitér a történelmi események okaira. Ez a nagyszabású mű most jelenik meg német nyelven füzetes folytatásokban. Különösen érdekesek és izgatók e könyv ama részei, amelyek a világháború és az azt követő időszak eseményeivel foglalkoznak. Alább közlünk ebből a most megjelent könyvből egy fejezetet, amely Wilson elnök szerepét világítja meg könyörtelen fényvel.

— Wilson egyik főhibája volt, — írja Wells — hogy a háborút és az azt követő béketárgyalásokat tiszta pártalapon vezette s mint elnök az amerikai demokrata pártot képviselte. Ennél sokkal végzetesebb hiba volt az az elhatározása, hogy személyesen vesz részt a békekonferencián.

Európa, mikor Wilson partjaira lépett, olyan volt, mint az anyag, mely az alkotó szobrász kezére vár.

Sohasem vágytak úgy a nemzetek egy Mózes után, ki elvezesse őket az Igéret Földjére, hol tilos a háború és ismeretlen az éhségbloká. A világ szemében Wilson volt ez a Mózes. Franciaország mélyeséges tisztelettel hajolt meg előtte. Párisi munkásvezérek elmondták nekem, hogy örömkönyveket hullattak jelenlétében és elvtársaik tűzön-vízen keresztül segítették volna Wilsont nemes céljai megvalósításában. Olaszország dolgozó osztályai előtt égi harsonaként hatott a neve, melynek hangjára megújul a föld. A németek biztonságuk horgonyát látták az elveiben, a monarchia népeinek szemében maga a Megváltó volt... Wilson magával hozta a feleségét Franciaországba. Ez egész természetes valami egy amerikai szemében. Példáját követték a kísérői is.

E hölgyek jelenléte a turistáskodás színezetét vitte bele a békekonferenciába.

— Ugy jöttek Európába, mintha diszlakomára jöttek volna. Siettek kihasználni az alkalmat, hogy láthassák az óvilágot „rendkívül érdekes körülmények között”. Nagyszerű lesz: látni fogják Chertert, Wirwicket és Windsort, holott tán sose lett volna módjuk e helyek megtekintésére. Fontos tanácskozások szakadtak meg azért, hogy egyes „történelmi helyeket” megtekintsenek a vendégek. Ez a körülmény a területesség miázmáival fertőzte meg a békekonferenciát, melynek résztvevői csakhamar arra jöttek rá, hogy Wilson, az Emberiség Reménye eltűnt s helyét egy elégedett arcú turista foglalta el, amint feleségével mosolyogva áll a fényképezőmasina előtt. A konferencia többi vezéralakja: ugymint Lloyd George, Balfour, Clemenceau, Sonnino és Orlando más politikai tradícióju emberek voltak, mint Wilson, de egyben megegyeztek vele: ők is pártpolitikusok voltak, kik vele együtt nem tudták megérteni annak a szükségességét, hogy

a békekonferencia vezetését szakképzettebb emberre kellett volna bízniok.

Ezeknek az embereknek földrajzról, néprajzról, pszichológiáról és politikai történelemről a leghalványabb sejtelmük sem volt. A nemzetközi politikában tőkletes újoncok voltak. Fogyatékoságaikat némileg jóvátehetnék volna, ha szakképzettebb tanácsadóikra hallgátanak. Ha nem szándékosan, csupa

gok a benzintartányt is meggyújtották, az autó néhány pec alatt a lángok martaléka lett és porráégett. Szerencse, hogy a soffőr idejekorán megnyitotta a benzincsapot, úgy hogy a benzín kifolyt és ezáltal nem következett robbanás, amely katasztrófális lehetett volna.

A kellemetlen autózásnak szerencsére nem volt emberáldozata és csak lényegtelen könnyebb sérülések fordultak elő. Az autó teljesen használhatatlan lett, mert a lángok a motor szerkezetét összeolvastották. A vállalat kára meghaladja a hétszáz ezer lejt, amely részben biztosítás útján megtérül.

középszerűséggel vették volna magukat körül. A zseniket jellemzi a környezetük, a békekonferencia teljhatalmainak környezete azonban kevés embert mutatott fel, kinek agyában velő volt. Érthető tehát, hogy a konferencia mind kevésbé volt az emberiség jövőjéről való nyílt és őszinte tanácskozás, hanem mind jobban kezdett hasonlítani régi vágású diplomata összeesküvők gyülekezetéhez.

Wells ezután megkapó, színes képét adja Párisnak a békekonferencia idejéből. Négy világrész minden népeinek küldöttségei özönlöttek Párisba, hogy előadják a békekonferenciának sérelmeiket és kívánásaikat.

Azt hitték a boldogtalanok, hogy ott valaki is törődik az emberiség jövőjével és boldogságával.

Mikor Wilson ebbe a nyüzsgő, ámuló, az Ezeregy Éjszaka színes pompájára és fantasztikus ember-tömegeire emlékeztető Párisba érkezett, már minden pozícióját dominálta egy szűklátókörű, sokkal korlátoltabb és erőszakosabb egyéniség: Clemenceau, a francia miniszterelnök. Wilson a konferencia elnökségét „Franciaország szenvedéseinek honorálásaképpen” Clemenceaunak engedte át s ezzel végkép megpecsételte a konferencia sorsát. Wells ezután így ír:

— A világot biztosítani kell a demokráciának, — mondotta Wilson.

— Ugy beszél, mint Jézus Krisztus, — mondotta erre az ateista Clemenceau, kinek nézete szerint a világot Páris számára kell biztosítani. Az „ugy beszél, mint Jézus Krisztus” nagyon nevetséges dolog volt sok oly inkább brilliáns, mint épelmű diplomata és politikus részére, kik az 1919. évet az emberi tökéletlenség kimagasló dátumává tették.

Wells ezután közli Clemenceaunak egy viccét, mely kellően jellemzi, hogy mennyire vette komolyan Clemenceau Wilson célkitűzéseit. Mikor Wilson tizenegy pontját elolvasta, így kiáltott fel: „Ez a Wilson a tizenegy pontjával rosszabb, mint maga az Isten. A Jóistennek csak tíz pontja van, neki meg tizenegy.”

— Clemenceau „mindent Franciaországnak”, Orlando „mindent Olaszországnak”, Lloyd George „mindent az angol imperializmusnak” jelszavas szöveglésének éles bírálata után Wells megállapítja, hogy

Wilson már akkor, mikor leült ezekkel az emberekkel tárgyalni, megszegett tizenegy pontja közül az elsőt,

melyben a titkos diplomácia eltörlését követeli. Az első pont után a „tigrisek” csakhamar kivégezték a másodikat is és a tanácskozások végén Wilson pontjainak csak megtépett rongyai maradtak egy siránkozó csecsemő az elnök karján, a népszövetség, melyről senki sem tudta, hogy élni fog-e, vagy még sznap meghal...

Wilson aztán visszatért Amerikába és az amerikai szenátus nem ratifikálta a „tigrisek” békeszerződését... Wilson az emberiség szemében Mózesből Judássá változott.

Az olasz király egyetértésre hívja fel az olasz nemzetet

Róma, június 25. Victor Emánuel olasz király szöveget fog kibocsátani, amelyben egyetértésre hívja fel az olasz nemzetet. Turatti szocialista képviselő közölte Rocco kamarai elnökkel, hogy a szocialisták nem vesznek részt a Finzi volt belügyi államtitkár által kért becsületbírószágban. Az ellenzéki pártok parlamenti bizottság kiküldését kéri a kormány egész tevékenységének felülvizsgálására.

1980 LEI

a legújabb tavaszi férfiföltöny

Katz és Mendel

cégnél Cluj, Fótér 10.

Elsejéig meghosszabbították az állampolgárok jelentkezési határidejét

Hétfőn lezárják az összeírást. Előreláthatólag sokan fognak kimaradni a listákból Kolozsváron

(Cluj-Kolozsvár, június 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A városi tanács illetőségi ügyosztálya, mint ismeretes, mára tervezte az állampolgárok összeírásának befejezését. Tekintettel azonban arra, hogy erről külön hirdetményt nem adtak ki, a közönség tekintélyes része, különösen a perifériákon ma is abban a hiszemben él, hogy addig lehet jelentkezni, amíg egyetlen polgár sem marad Kolozsváron, aki be ne kerüljön a lajstromokba, ha törvényadta joga van erre. Az a tény, hogy megszüntették az utcák szerinti beosztást és ehelyett minden rendszer nélkül lehetett jelentkezni, senkinek sietett felvéteni magát a névjegyzékbe s így négy nappal az összeírás visszavonhatatlan lejárta előtt

a város lakosságának legalább egyharmada még nem jelentkezett.

Érdekes momentum, hogy román nemzeti segédek csak elvétve jelentkeztek, míg a kisebbségekhez tartozó polgárok inkább igyekeztek idejében megszerezni törvényadta állampolgárságukat, amelyet a listák lezárása után csak hosszadalmas és bonyolult bírói eljárással

lehet majd megszerezni. A városházán működő bizottság dicséretes lojalitással kezelte a jelentkezőket és akinek bármilyen jogalapja volt rá, minden különösebb nehézség nélkül felvették a jegyzékbe, míg más erdélyi városokban nemcsak az iratok egész tömegét követelték a jelentkezőktől, hanem sok embert — így például Aradon — kerekén elutasítottak és

megtagadták az állampolgári lajstromokba való felvételüket.

Kolozsváron csak azokat nem írták be, akik más helyen szereztek illetőséget, de az ilyen jelentkezőket is csak kivételes esetekben utasították el.

A hátralevő jelentkezők nagy számára való tekintettel a városi tanács elhatározta, hogy az összeíróbizottság július elsejétől még felvehet jelentkezőket az állampolgársági névjegyzékbe, de azontul semmiesetre sem. Epezzért saját érdekükben felhívjuk Kolozsvár lakosságát, aki még nem jelentkezett, hétfőig okvetlenül vétessék fel magukat az állampolgárok sorába, mert ennek elmulasztása súlyos jogi és anyagi hátrányokkal fog járni.

„Ki kell vágni Európa testéből a tulzó nacionalizmus kelevényét“

Chamberler képviselő nyilatkozata az Uj Kelet részére. Az új rezsim első feladata Franciaország gazdasági mérlegének egyensúlyozása. Németországot nem szabad tönkretenni, mert akkor nem tud majd fizetni. A keleti kérdést békés úton kell megoldani, mert a győzők is megelégedtek a háborút

(Páris, június 25. Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) A politikai élet tótágast áll Párisban. Ha az elnöki székben Millerand maradt volna, akkor a Bloc National tudná, hogy ők ülnek a nyeregben és ők irányítják Franciaország és Franciaországon keresztül csaknem az egész világ politikáját, ha Painlevé került volna a köztársaság elére, akkor viszont a Bloc Gauche, a baloldali programja győzedelmeskedett volna. A helyzet azonban a versaillesi elnökválasztó nemzetgyűlés óta lényegesen megváltozott, az elnöki székben nem Millerand ül, nem Painlevé, hanem Doumergue, aki a baloldaliak embere volt, aki azonban a jobboldaliak szavazatával szerezte meg többségét. Már jónéhány napja elmúlt, hogy Doumergue beköltözött az Elyséebe; programjával, pontosan meghatározott terveivel azonban még ma sincsenek tisztán egészen a francia politikuskok, egyesek azt suttogják, hogy dacára Herriot miniszterelnökségének, Doumergue Poincaré tanácsai mozgatják, mások szerint az elnök kétségtelen mosolya a jobboldal felé csak taktikai okokat szolgál. Amíg Herriot Meadonladdal tárgyal, addig az elnök nacionalista politikuskokkal tanácskozik, amíg a lapok a Németországgal való viszony békés elintézését hasonlítják, addig más orgánokban jól informált helyről cikkek jelentek meg, mely szerint az új rezsim Franciaország speciálisan francia politikáját nem fogja megváltoztatni.

Még nincsenek lényeges változások

Ez a káosz nincsen jó hatással sem a franciaországi, sem az európai politikai helyzetre és bár külsőleg a baloldali pártok győzelme révén Franciaország politikájában igen súlyos és nagy, egész Európára kiható változások következtek be, addig, ha figyelemmel kísérjük a francia politika megnyilvánulásait, ha elolvassuk Herriot hivatalos lapjában, a „Quotidien“-ben Pierre Bertrand vezércikkeit, ha átnézzük a jobb- és a baloldali lapjait, megállapíthatjuk, hogy ezek a változások egyelőre aktíve még nem következtek be. Herriot kormányrajtása előtt komoly politikuskok olyan kijelentéseket tettek, hogy az a politika, amelyet Herriot hoz, pontos megfordítottja lesz annak a politikának, amelyet Millerand és Poincaré inaguráltak, ma azonban, csaknem két héttel az elnök- és kormánykrisis megoldása után, semmiféle új belpolitikai megnyilvánulás nem látható.

Alkalmam volt a francia politikai helyzet egy kiváló ismerőjével, Chamberiere képviselővel beszélni, aki vezetőtagja a Bloc Gauche-nak és aki Herriot minden politikai tervét ismeri. Arra a kérdésemre, hogy vajjon a baloldali pártok föderációja meg van-e elégedve az új rezsim két hetével, nem volt hajlandó válaszolni.

cionalisták sem fogják megakadályozni. Természetesen ezzel a kérdéssel párhuzamosan a többi nagy problémák; így például a Ruhr-megszállás leépítése, általában a német kérdés megoldása és a krími háború óta állandóan kísértő és most újra fejét felütő keleti kérdés tűzének lokalizálása.

Poincaré és Shylock

— Hogyan képzeled el képviselő ur a Németországgal való kibékülést?

— Németország nekünk adósunk, Poincaré Shakespeare Shylockjaként egy tont husát követelte az adósnak. Shylock is és Poincaré is elfelejtkeztek arról, hogy ha egy font húst kivagnak az adós testéből, lesz egy font husok, de semmiesetre sem kapják vissza a kölcsönadott összeget. Nekünk szakítanunk kell az egy font hús politikával, nem szabad Németországot! többet kérni, mint amennyit tényleg meg tud fizetni, anélkül azonban, hogy gazdaságilag teljesen tönkremenjen, viszont nem szabad az adós szívére mázsa terhet rakni, amely alatt nem jut lélekzethez, amint ezt a múlt politikusai a Ruhr-megszállással tették. Ha Németországban megvan a becsületet tőrekvő, hogy ezt a függő és egész világ békéjét veszélyeztető, a leszerelést megakadályozó, a békés munka felvételét lehetetlenné tevő kérdés végre megoldassék, ha olyan ember jön tárgyalni, akiben mi megbízhatunk és aki nem fog engedékenységgünkkel visszaélve üres kézzel dojni ki ajtaján, aki szintén nem rizza véres kardját a levegőben, akkor biztosra veszem, hogy Németország és Franciaország között a legközelebbi időn belül meg lesz az egyezés. Ebben az esetben természetesen nem lesz szükség a Ruhr-megszállás tartására és ebben az esetben Meadonladdal együtt a szakértői bizottság véleményének alapján helyezkedhetünk, hogy ezt a kérdést végre sikeresen és gyökeresen megoldjuk.

— Mi lesz a francia nép véleménye, ha az új rezsim megszünteti a Ruhr-megszállást?

— Tévesen állítják be a franciát azok, akik vérszomjasnak mondják. Igen sok apa boldog lenne, ha hazamehetne családjához, igen sok menyasszony várja reménykedve, mikor véglegénye lehet majd az uniformist, igen sok anya szeretné viszontlátni a Ruhr-vidéken szolgálatot teljesítő katonafiát. Szerintem a Ruhr-megszállás megszüntetése általános örömet kellene az országban, ha elnökök nélküle is azt a célt, amiért kerek tiz esztendő óta fegyverben állunk. Ha azonban enélkül a katonai akció nélkül ez a cél nem érhető el, a francia nép önfeláldozása elmegy a legmesszebbmenő határig és a Ruhr-vidéken tovább táboroznak majd a franciák, véglegények és fiúk.

A keleti kérdés

— Milyennek látja képviselő ur a keleti kérdést?

— A keleti kérdés el nem hamvadó lángját ma két ország vizsgálja fokozza, Románia és Oroszország küzdelme Beszarabiáért. Mi módot fogunk adni arra, hogy Oroszország belépjen a népszövetségbe, mert azt hisszük, hogy ezzel a nagyhatalmú ország tényleg elejét vesszük majd az esetleges fenyegető háborúnak. Nem tudjuk, hogyan a kérdés fegyveres elintézésre kerül, ki győzne, nem tudjuk, hogy mennyiben befolyásolná ez a küzdelem Európa békéjét, azt hiszem azonban, hogy a háborút minden nemzet, a győzők is, a legyőzöttek is megelégedtek. Keserves tiz esztendő után eljött végre a béke ideje, tegyük le a tulzó nacionalista jelszavakat, ne mutogassuk meg uton-utófolén véres sebeinket ha legyőztünk és ne verjük állandóan mellünket ha győztünk. Ki kell vágni Európa testéből a tulzó nacionalizmus kelevényét, ne ragaszkodjunk olyan területekhez, amelyek geográfiailag és etnográfiailag nem tartoznak hozzánk, viszont pillanatnyi erőnkre hivatkozva, ne szakítsunk el mások testéből darabokat. Ha összeülünk a vitázó felekkel és ha mi, a nagyok nem hirdetjük majd a tulzó nacionalizmus politikáját, akkor erős meggyőződésem, hogy a kisebbek is felhagynak ezzel és a nemzeteskedés helyét a megértésen alapuló békés megegyezés foglalja majd el. Ha így lesz, akkor nem lesz keleti kérdés sem, mint nem lesz német kérdés és akkor az egész világ minden népe ünneppé avathatja május tizenegyedikét, mert végeredményében ez a nap hozta meg a világ számára a régen várt, régen óhajtott és olyan régen nélkülözött békét.

Tyrnauer István

Zsák

Zsineg

HAVAS DEZSÓ
TIMISOARA

Kötél

a probléma megoldását az ellenzékbe szorult na-

Herriot brüsszeli tárgyalásai

Angol-francia-belga védelmi egyezmény. Mikor veszik fel Németországot a népszövetségbe? Németország valószínűleg aláveti magát az általános katonai ellenőrzésnek

(Páris, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hivatalosan jelentik Brüsszélből, hogy Herriot francia miniszterelnök tegnap közölte a belga kormányral a chequersi tanácskozási határozatait, amelyek reményt nyújtanak arra, hogy Anglia, Franciaország, Belgium és Olaszország megtalálják az együttműködés lehetőségét a szakértői javaslatok sürgős végrehajtása érdekében. Herriot és a belga miniszterelnök azzal a kérdéssel is foglalkoztak, hogy a megszállók kezében levő biztosítékokat másokkal cseréljék fel, ha Németország pontosan teljesíti a Dawes-féle szakértői javaslatokban körvonalazott összes feltételeket. Ha sikerül ebben a pontban megállapodni, akkor

rövidesen felszabadulnak a német vasutak

és elmarad a Micum-szerződések megújítása is. A két kormányelnök közös készségét nyilatkozta ki annak biztosítására, hogy Németország valóban leserel. Ezzel kapcsolatban a két állam biztonságának kérdését is megvitatták.

A brüsszeli „Independence Belge” tudósítója beszégetést folytatott Herriot-val. Franciaország miniszterelnöke kijelentette, hogy már most

biztosította a Franciaország, Anglia és Belgium közötti defenzív egyezményt

arra az eshetőségre, ha Németország a szövetséges

Vizsgálata nagyvárad rendőrség ellen – mert nem türte az antiszemita atrocitásokat

Lázár Aurél szenátusi interpellációjának következményei. A vizsgálat teljesen rehabilitálta a rendőrséget

(Oradea-Mare-Nagyvárad, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az aktív antiszemita mozgalomnak, amely egyre brutálisabb atrocitásokban nyilvánul meg, erdélyi kiinduló pontja és központja eddig Kolozsvár volt, de az utóbbi időben behálózta már Erdély összes nagyobb városait, a városokat összekötő vasutvonalakkal együtt.

Nagyváradon ennek az aktív mozgalomnak a vezetői több ízben tettek kísérletet arra, hogy verekedésekkel és brutális inzultusokkal bolygassák meg a város nemzetiségi harmóniáját. Ez a kísérlet azonban a nagyvárad rendőrség kötelességtudó és erélyes fellépésén mindannyiszor meghiúsult. A rendőrség Catana rendőrprefektussal az élen mindent megtett, hogy hivatásához és kötelességéhez hiven nemzetiségre való tekintet nélkül az összes állampolgárok személyének és vagyonának védelmet nyújtson az ugynevezett felelőtlen elemek utcai támadása ellen. Egyidejűleg a legkíméletlenebb eljárásokat indította meg azok ellen, akiket utcai zavargásokban tettenértek.

A nagyvárad rendőrség erélyes és kötelességtudó fellépésének első hivatalos következménye tegnap játszódott le. A váraakasztól eltérőleg ezúttal nem dicséret levelet kapott a nagyvárad rendőrség példás teljesítményéért, hanem egy vizsgálóbiztos Oleras belügyminisztériumi vezérigazgató személyében, aki azzal a megbízással jött Bukarestből Nagyváradra, állapítsa meg, igaz-e az a vád, hogy

a nagyvárad rendőrséget a zsidóság megvásárolta.

Oleras belügyminisztériumi vezérigazgató megbízásához hiven hihallgatta a nagyvárad zsidó kereskedőket, valamint a rendőrség tisztviselőkarát, a neveltséges megvásárlási vádról azonban senki sem tudott.

Néhány óras tüzetes vizsgálat után Oleras vezérigazgató teljesen rehabilitálta a nagyvárad rendőrséget és azzal a kijelentéssel utazott vissza Bukarestbe, hogy a rendőrség csupán

a kötelességét teljesítette, anélkül hogy ezért jutalmat fogadott volna el

bárkitől is. A nagyvárad rendőrség és zsidóság alaptalan megrágalmazásának pszichológiai szempontból is igen figyelemreméltó törté-

re kuma van. A vizsgálóbiztos kirendelése két szempontból is érdekes. A vizsgálat megindítása ugyanis szoros összefüggésben van egy nemrégiben elhangzott szenátusi interpellációval. Egy héttel ezelőtt ugyanis dr. Lázár Aurél, a nemzeti párt nagyvárad körzetének elnöke és a Teke község szenátora interpellációt nyújtott be a belügyminiszterhez, amelyben megkérdezte, van-e tudomása a belügyminiszternek arról, hogy

a nagyvárad zsidó kereskedők gyűjtést rendeztek a rendőrség részére

és így megvásárolták a rendőrséget azért, hogy őket az antiszemita atrocitásoktól megvédelmezzék.

Ennek a szenátusi interpellációnak szomorúan érdekes a pszichológiai jelentősége. Lázár szenátor, amint a vizsgálat kétségtelenül bebizonyította, a rendőrség elleni vádját pusztán arra az elgondolásra alapította, nem lehet minden a rendjén, hogy a nagyvárad rendőrség a legkíméletlenebbül akadályozza meg az antiszemita rendbontásokat. Ebből az elgondolásból azt a következtetést vonta le, hogy a rendőrség csak azért lép fel erélyesen az antiszemita zavargók ellen, mert anyagi ellenszolgáltatásokért a zsidóság szolgálatában áll.

A dolgok legtermészetesebb és legkézenfekvőbb magyarázata nyilván nem jutott eszébe a szenátor urnak, vagy rosszindulatú informátorainak. Nem jutott eszébe, hogy a rendőrség minden mellékszempontot félretéve,

csupán a kötelességét és hivatását teljesíti.

A másik figyelemreméltó pszichológiai jelenség, amely szintén értékes tanulságokat szolgáltat, az a körülmény, hogy a szenátusi interpelláció elhangzása után alig egy héttel már is Nagyváradon termett a kormány kiküldött biztosa, a balászfalva-kolozsvári tömegkínzások után többször is beígért vizsgálóbizottság ellenben még ma sem érkezett meg Kolozsvárra.

— A brassó—ploestii vasutvonal villamosítása. Bukarestből jelentik, hogy a kormány a brassó—ploesti utvonal villamosításának ter- vével foglalkozik, ami a vasut teljesítőképességét hatszorosa fokozná. Ugyancsak tervben van a gyimesbükkői vonal elektrizálása is.

A Faegyesület reorganizációjában még nem történt döntés

Julius 5-én elnökségi ülés lesz Kolozsváron. Különböző javaslatok a reorganizáció érdekében

(Bucuresti Bukarest, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyrészi Faegyesület temesvári nagygyűlésén, mely hónapokkal ezelőtt zajlott le, azt határozták el, hogy teljesen újjászervezik a faegyesületet. A határozat értelmében egy bizottságot küldtek ki Bukarestbe, hogy keresen összeköttetést a régi királyságbeli, bukovinai és beszarábiai hasonló szervezetekkel és tárgyalja meg velük a reorganizáció lehetőségeit.

A bizottságnak afelett kellett megegyezésre jutnia, hogy ha az új szerv egységes lesz, szűnjének-e meg a bukaresti központ mellett az egyes fakörzetek, vagy pedig továbbra is fennmaradjanak. A második kérdés az Ugirral való megegyezés kérdése volt.

Hétfőn délután tartotta az „Uniunea Forestiera Generala” bukaresti helyiségében a bizottság ülését, amelyen dr. Marcu bukovinai kiküldött, az Uniunea Generala elnöke, Butculescu, a régi királyság kiküldöttje, Cioc mérnök referens, Erdély részéről pedig Smilovits, dr. Lakatos, Tischler Mór, dr. Böszörményi Sándor, Billitz és Vágó igazgatók vettek részt.

Az ülésen az erdélyi kiküldöttek kész javaslatot terjesztettek elő. A javaslatban az Ugirral való azonnali együttműködést sürgették, mert rájöttek arra, hogy általános jellegű kérdésekben sok sérelmet szenvedtek, mert a többi ipari érdekeltsegtől szeparálva voltak kénytelenek dolgozni.

Javasolták továbbá, hogy egy intézőbizottságot szervezzenek, amely az Ugir helyiségében működjön a fakörzetek költségén. Ez az intézőbizottság 14 tagból állna, akik közül a beszarábiaiaknak 1, a bukovinaiaknak 1, az erdélyieknek 8, a régi királyságbelieknek pedig 4 hely jutna. Az intézőbizottság a maga kebeléből egy technikai igazgatót választana.

Cioc királyságbeli referens a maga részéről a javaslat ellen szólalt fel, ellenezte az Ugirral való megegyezést, mert meggyőződése szerint külön-külön is meg tudják védeni eredményeiket.

Kifejtette azt is, hogy a tűzfatermelés nem tekinthető iparnak, ezért a megalakítandó faipari egyesületbe ne vegyék fel a fatermelőket.

Az ellen is állást foglalt, hogy a felállítandó bizottságnak 14 tagja legyen, mert szerinte 3—4 tag is elegendő, a technikai igazgatói állás pedig teljesen felesleges.

Dr. Marcu bukovinai kiküldött közvetítő indítványt tesz, ő is ellene van az Ugirral való együttműködésnek, viszont a 14 tagú bizottság felállítását szükségesnek tartja.

Mintogy megegyezés nem jött létre, az ülés elhatározta, hogy dr. Marcu, Cioc mérnök és dr. Lakatos bizottsági tagok megbeszélést tartsanak a három javaslat összeegyeztetése végett és a tárgyalás eredményét terjesszék a nagygyűlés elé. Az Erdélyrészi Faegyesület július 5-én elnökségi ülést tart, amelyen a reorganizáció kérdését részletesen megvitadják.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

R. Sándor, Valea lui Mihai. Heveskedése teljesen indokolatlan, mert eddig minden levelére válaszoltunk és összes tudósításait közzöltük azok kivételével, amelyek időközben elvesztették aktualitásukat, vagy nem feleltek meg nekünk. Mostani hírei közül is csak az egyiket használhatjuk. Kísérje nagyobb figyelemmel a lapot és akkor nem fog olyan hamar elcsüggedni.

E. Adolf dr., Oradea-Mare. Levélben válaszolunk.

Sch. Adolf, Carei-Mare. Fenti üzenet önnök is szól.

Hű olvasó, Satu-Mare. 1. Rendelje meg közvetlenül a „Haaretz” című lapot, amely Tel-Avivban, vagy a „Doar Hajjom”-ot, amely Jeruzsálemben jelenik meg. Előfizetési árak 4 font. Gyenge- valutájú országokba 2 fontért küldik. 2. A két vers gyenge, az „Ez történt”-ek pedig a pályázati határidő lejártá után érkeztek be. 3. Kéziratot semilyen körülmények között sem adunk vissza.

Szőrmefestés és
gyapjufestés

TAVASZI RUHAKAT A LEGSZÉBBEN TISZTÍT
"KRISTALY" GŐZMOSÓGYÁR CLUJ
Telefon 500

Gyapju és gyapju-
fonalfestés

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáagi zsidóság aszpirájás
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjék meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 380 lei, egész évre 750 lei.

A trónörökös párt külföldi útja. Temesvárról jelentik: Tegnap haladt keresztül az a különvonat, amelyen Károly trónörökös és Elena hercegnő Jugoszláviába utaztak. A királyi fenségek Jugoszláviából a többi külföldi államokba látogatnak el.

Sulyosbírták az utlevél kiállítását. A kolozsvári rendőrprefektúra elrendelte, hogy a jövőben az utlevélhez szükséges fényképeket a személyazonosság igazolványok kiváltásánál a bejelentőhivatalban is be kell mutatni. A fényképeket a bejelentőhivatal főnöke hitelesíti és csak ezen hitelesített fényképeket fogadják el az utlevél kiállításánál.

Praporgescu törvényszéki elnököt Szebenbe helyezték át. Bukarestből jelentik: A „Monitorul Oficial” mai számában dekrétum jelent meg, amely Stefan Praporgescut, a kolozsvári törvényszék elnökét Nagyszebenbe helyezi át. A kolozsvári törvényszék új elnöke Leonida Petrescu, a nagyzebeni törvényszék volt elnök lesz. Praporgescu áthelyezésének hátterében a beavatottak szerint három ügy húzódik meg. Az egyik az ominózus Fehérbárány-palota esete, amelyről Praporgescu törvényszéki elnök néhány jelentéktelenebb átalakítási munka után tudvalevőleg kimondta, hogy új épületnek számít, nem esik a rekvirálási rendelkezések hatálya alá és a lakóit minden további nélkül ki lehet lakoltatni. Praporgescut ezért a jogi tévedésért fegyelmi bíróság vonta felelősségre, amely annakidején dorgálásra ítélte az elnököt. A második ügy a Popov Adonisszal ismeretes vizsgálódása, a harmadik pedig, hogy míg egyrészt hívtalából a választott bíróságok ellen foglalt állást, addig egy nevezetes választott bírósági eljárásan ő maga elnökölt.

Jorga hazaérkezett Lengyelországból. Jorga Miklós, a nemzeti néppárt elnöke tegnap este lengyelországi útjáról, amelynek során több tudományos előadást tartott Romániáról, Bukarestbe érkezett. Az állomáson politikai barátai ünnepélyes fogadtatást rendeztek Jorga tiszteletére.

Kettős halálos katasztrófa a szamosfalvai repülőtéren. Ma délelőtt tíz órakor borzalmas szerencsétlenség történt a szamosfalvai repülőtéren. A repülőosztag egyik legjobb tisztje, Suciú Olivér főhadnagy Christea Miklós nevű káplárjával a rendes napi repülőtúrára indult. A repülőgép már visszafelé tartott, amikor a teletől egy kilométernyire a gép ingadozni kezdett. A főhadnagy eleinte siklórepüléssel próbálta elérni a földet, de midőn az ötven méter magasságot elérte, a gép zuhanni kezdett és néhány pillanat múlva beletoródott a földbe. A repülőter tisztjei, akik társuk katasztrófáját észrevették, orvos kíséretében azonnal a szerencsétlenség helyszínére siettek, de az orvos már nem segíthetett a szerencsétlen embereken, mert a főhadnagy és káplárja holtan kerültek elő a teljesen összetört gép roncsai alól. A szerencsétlenség után megindították a vizsgálatot, amelynek során megállapították, hogy a halálos szerencsétlenséget motorhiba okozta. A motor a levegőben felmondta a szolgálatot, úgy hogy Suciú főhadnagy siklórepüléssel próbálta elérni a földet. Amikor ötven méternyire voltak a föld színétől, a motor leállt és a gép orrával előre nyilegyenesen a földbe rúródott. A szerencsétlen emberek holttestét beszállították a csapatkórházba.

Egy bécsi bankot felügyelet alá helyeznek. Bécsből jelentik: Az Allgemeine Depositenbank elnöksége elhatározta, hogy a bank üzletmenetének felügyelet alá helyezését fogja javasolni.

Cezar Popescu lesz a kommercializálási vezérigazgatóság elnöke. Az iparügyi és kereskedelmi minisztériumban serényen folynak az előkészületek a kommercializálásra kerülő állami javak vezérigazgatóságának megteremtésére. Megbízható információk szerint Tancred Constantinescu miniszter Cezar Popescut iparügyi vezérigazgatót szemelte ki az új államtitkárság élére, akit viszont Ilie Piroshchi technikai tanácsos fog követni az iparügyi vezérigazgatóság állásában.

A magyar nemzeti bank működésének első napi mérlege

Ellanyhult az indemnitási vita. A győri választás eredménye

(Budapest, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar nemzeti bank ma kezdte meg működését. Az első napon a devizaellátás terén a helyzet igen kedvezőnek mutatkozott. A bankokhoz négymillió frank exportvaluta folyt be. A Bank of England négymillió fontot előlegezett a nemzeti banknak a később folyósítandó kölcsönre. A valuták a zügforgalomban erősen zuhantak, ami arra vall, hogy a zügforgalom rövidesen teljesen elvesziti a talajt láb alól. A nemzeti bank a hivatalos árfolyamokat a valutáknak a zügforgalomból való kivonása dacára sem szállította le, nehogy később a spekuláció nyomására megint lényegesen emelnie kelljen. Budapesti pénzügyi körökben az a vélemény alakult ki, hogy

a magyar korona stabilizálódása 0.0082—0.0085 között várható.

A harminchármas ellenőrző bizottságban a pénzügyminiszter bejelentette, hogy az ország külkereskedelmi mérlege örvendetesen javult,

Vasárnaponkénti zárva kell tartani a korcsmákat. A rendőrprefektúra ma délelőtt átiratban értesítette az összes kolozsvári korcsmatulajdonosokat, hogy korcsmájukban vasár- és ünnepnapokon nem szabad szeszestalt kimérniök és a korcsmahelyiséget zárva kell tartaniök. Azok a korcsmatulajdonosok, akik a rendelet ellen vétének, súlyos büntetésben részesülnek.

Közegészségügyi razzia a fővárosban. Bukarestből jelentik: A fővárosi tisztiorvosok tegnap egészségügyi razziát tartottak a vendéglőkben és kávéházakban. Mindenütt nagy piszkoságot találtak. Az Otetelesanu-féle pavilont három napra bezárták. Az Elisee és a Rigler szigorú figyelmeztetésben részesültek.

Iskolaigazgató, aki hamis uton szerezté a diplomáját. Három évvel ezelőtt Stelian Blejant a tordai mezőgazdasági iskola igazgatóját apró visszaélésekért a tordai rendőrség letartóztatta. A vizsgálat során kiderült, hogy a gazdasági iskola igazgatója kisebb visszaéléseken kívül okirathamisítást is követett el, mert tanári diplomáját, amit állítólag Londonban szerzett, sajátkezűleg állította ki. Az ügyészség hivatali sikkasztás, hűtlen kezelés és okirathamisítás miatt emelt vádat ellene. A tordai törvényszék másfél évvel ezelőtt tárgyalta az igazgató bűnygyét és Stelian Blejant felmentette az okirathamisítás alól, de sikkasztásért egy év és két hónapi börtönre ítélte. Az ügy felebbezés folytán a kolozsvári ítélőtábla elé került, amely ma foglalkozott az ügygel. A tárgyalás során beigazolást nyert, hogy Stelian Blejan neve nem szerepel a londoni egyetemek évkönyveiben és ott részére diplomát sem állítottak ki. A tábla rövid tanácskozás után meghozta ítéletét és Stelian Blejant a hivatali sikkasztáson kívül közokirathamisítás büntetésében is bűnösnek mondotta ki és ezért három évi fegyházra ítélte. Vádlott az ítélet ellen a semmitűszékhez felebbezett.

Az ügyészség megfelebbezte Rosenthal merénylőének nyhe ítéletét. Bukarestből jelentik: Az ügyészség felebbezést nyújtott be az „Adeverul” igazgatója, Rosenthal ellen elkövetett merénylet tettesének, Bacaloglunak tulságosan nyhe ítéltése ellen.

Csak a november ülésszakban kerül tárgyalásra a „Vadul Comercial”-ról szóló javaslat. Bukarestből jelentik: A fővárosi kereskedők küldöttsége tegnap megjelent Constantinescu Tancred kereskedelemügyi miniszternél, akit arra kért, hogy a „Vadul Comercial”-ról szóló törvényjavaslatot még ebben az ülésszakban intézzék el. A miniszter azt válaszolta, hogy ezt a kívánságot nincs módjában teljesítenie a parlament felhalmozódott munkája miatt és ezért csak a november végén összeülő őszi ülésszakban kerülhet sor a javaslatra.

Románia hivatalosan birtokba vette a zombolyai kórházat. Temesvárról jelentik: A román hatóságok dr. Titus Gane egyetemi tanár, közegészségügyi államtitkár és Popisteanu I. O. V. igazgató jelenlétében tegnap hivatalosan birtokba vették a zombolyai kórházat.

* **Füredőhelyen nyaraló olvasóinkat és barátainkat felkérjük, hogy követeljék a lapárnsítókól az Uj Keletet.** Amennyiben nem lenne kapható, sziveskedjenek közölni kiadóhivatalunkkal.

amennyiben a tavalyi év első öt hónapjának 85.2 millió aranykorona deficitjével szemben az idei év első öt hónapjában csupán 45.4 millió. A lényeges csökkenést a kivitel erőteljes fokozásával érték el.

A nemzetgyűlésen az indemnitási vita befejezéshez közeledik, ugyanannyira, hogy aligha kerül sor a nyolcórás ülésekre. Bethlen miniszterelnök tegnap beszédében közölte, hogy

összel a fővárosi választásokat meg fogja tartatni.

Ez a kijelentés politikai körökben igen jó hatást tett, ami az indemnitási vita ellanyhulását hozta magával.

A Győr város II. kerületében megtartott képviselőválasztás eredményeképpen Bernolák Nándor keresztényszocialista jelölt 3493, Chalupka iparospartí jelölt 1143 és Malasits Géza szociáldemokrata képviselőjelölt 4126 szavazatot kapott. Bernolák és Malasits között valószínűleg pótválasztásra kerül a sor.

Csehszlovákiában is kommercializálnak. Prágából jelentik, hogy az állami üzemek gazdálkodásának rendezéséről szóló 1922. évi törvényt a minisztertanács rövidesen életbe lépteti. E szerint kommercializálás alá esnek az állami bányá- és kohóművek, állami erdők és birtokok, a dohányjövődék, a vasutak és posta stb. A rendelet szerint nevezett vállalatokat rendes kereskedelmi alapelvek szerint kell vezetni. A vállalatok kötelesek lesznek könyveket vezetni, melyekből meg lehet állapítani a vagyoni helyzetet. A kiadásokat az illető vállalat működéséből eredő bevételekből kell fedezni.

Amerikai delegáció érkezett Kolozsvárra. A vallási és nemzeti kisebbségek védelmére alakult amerikai bizottság tagjai közül L. C. Chornish és S. Horn kiküldöttek, akik a bizottság részéről küldettek ki, a ma déli gyorsal Kolozsvárra érkeztek. Velük jött Petru Jonescu vallásügyi államtitkár. A református küldöttek Beech és Schaffer Brassóban maradtak, ahonnan holnap érkeznek Kolozsvárra. L. C. Chornish és S. Horn ma résztvettek az unitárius kollégium évfárá ünnepélyén.

* **Dr. Radnay és Fényes Janka** tánciskolájukat július 1-én kezdik **Központi-szálloda** földszinti termében. Beiratkozni lehet lakásokon, Petőfi-utca 40. szám.

Ki akarták rabolni a gyulafehérvári adóhivatalt. Gyulafehérvárról jelentik: Tegnap este az adóhivatal személyzete három ismeretlen egyént éppen abban a pillanatban ért tetten, amikor azok álkulcsal be akartak hatolni az adóhivatal pénztárhelyiségeibe. Az előhívott rendőrök azonnal letartóztatták a betörőket. Megmotozásukkor hét álkulcsot találtak náluk, amellyel ki akarták nyitni a pénztárszekrényt, amelyben tudomásuk szerint kétmillió lej volt. A letartóztatottakat ki hallgatásuk után átadták az ügyészségnek.

<p>Kötött harisnya minden szinben 25 lei</p>	<p style="font-size: 2em; font-weight: bold; margin: 0;">NAGY HARISNYA- VÁSÁR</p>	<p>Flohr- harisnya minden szinben 44 lei</p>
<p>Muszlín- harisnya divat- szinben 58 lei</p>	<p style="font-weight: bold; margin: 0;">MÉLYEN LE- SZÁLLITOTT ARAKKAL</p>	<p>Cérna- muszlín minden szinben 90 lei</p>
<p>Selymfátyol minden szinben 125 lei</p>		
<p style="font-size: 4em; font-weight: bold; margin: 0;">BLATT</p> <p style="font-weight: bold; margin: 0;">FÓTÉR 13</p>		
<p style="font-size: 0.8em; margin: 0;">Divatkeztükben és kötöttárakban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!</p>		

**nizációja-
t döntés**
 város. Különböző
 kében
 Az Uj Kelet
 egyesület temes-
 al ezelőtt zaj-
 ljesen újjászere-
 zat értelmében
 estbe, hogy ke-
 ságbeli, bukovi-
 zetekkel és tár-
 lehetőségeit.
 megegyezésre jut-
 lesz, szünjenek-e
 az egyes fakör-
 maradjanak. A
 megegyezés kér-
 június Forestiera
 a bizottság ülés-
 ai kiküldött, az
 escu, a régi ki-
 referens, Erdély
 akatos, Tischler
 Billitz és Vágó
 tek kész javasla-
 an az Ugirrai való
 k, mert rájöttek
 lésekben sok sé-
 ipari érdekeltse-
 nek dolgozni.
 y intézőbizottságot
 ységében működ-
 az intézőbizottság
 eszarabiaiának 1.
 ieknek 8, a régi
 jútna. Az intéző-
 technikái igazgatót
 a maga részéről a
 te az Ugirrai való
 szerint külön-külön
 teket.
 tüzifatermelés nem
 alakítandó faipari
 termelőket.
 hogy a felállítandó
 mert szerinte 3-4
 zgatói állás pedig
 ldött közvetítő in-
 az Ugirrai való
 14 tagu bizottság
 jött létre, az ülés
 Cioc mérnök és dr.
 eszelést tartanak a
 végett és a tár-
 nagygyűlés elé. Az
 5-én elnökségi ülést
 térdését részletesen
 *****
ÜZENETEK
 ni. Heveskedése tel-
 g minden levélre
 sajt közöltük azok
 elvesztették aktua-
 eg nekünk. Mostani
 használhatjuk. Ki-
 lapot és akkor nem
 re. Levélben vála-
 Fenti üzenet önnék
 Rendelje meg kö-
 ot, amely Tel-Aviv-
 ot, amely Jeruzsálem-
 ak 4 font. Gyenge-
 küldik. 2. A két
 ek pedig a pályázati
 ek be. 3. Kéziratot
 sem adnak vissza.
 *****
**és gyapju-
alfestés**

KÖZGAZDASÁG

Az Ugir bukaresti tárgyalásainak eredményei

Rendezik a vagonkiutalásokat. A faexport mizériáin új vasutvonallal lehet segíteni. Az utlevélmeghosszabbítás ügye

(Cluj Kolozsvár, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az UGIR választmányának múlt hét csütörtökén Bukarestben megkezdődött tárgyalásai a tegnapi nap folyamán véget értek. A tárgyalások folyamán a romániai gyárpar legégetőbb kérdései kerültek megvitatás alá. Egyes kérdésekben a tanácskozások kedvező eredménnyel végződtek. Egyik legfontosabb eseménye az UGIR tárgyalásainak, hogy a romániai vegyipari érdekeltségek között megegyezés jött létre a vegyipari cikkekre vonatkozó vámrevízió kérdésében. Tudvalevő ugyanis, hogy eddig egyes vegyipari érdekeltségek, így azok, melyek az olaj- és festékanyagokat mint kész árut állítják elő és azok között, melyek ezeket az anyagokat csak mint félgyártmányt használják fel, bizonyos érdekeltségek mutatkoztak. Az egymással ellentétben álló érdekeltségeknek most sikerült olyan megállapodást létrehozniok, melynek alapján mind a két érdekeltség egyenesen állapította meg azokat az elveket, melyeknek alapján a behozatali vámtarifa revíziója a vegyipari cikkek nézvé elfogadható. Az UGIR egyik bizottsága ezt a megállapodást eljuttatta Bratianu Vintila pénzügyminiszterhez, arra kérve őt, hogy ígérete szerint még július hó folyamán léptesse életbe a vámtarifareviziót. Jóllehet Bratianu Vintila megígérte a vámtarifarevizió közeli életbeléptetését, megbízható forrásból vett értesüléseink szerint ősz előtt még sem fogják életbeléptetni az új vámtarifát.

A fűrésznagyüzemek képviselői intervenáltak Vaitoianu közlekedésügyi miniszternél, hogy a vagonelosztásoknál azok a fűrészvállalatok, melyek eddig nem részesültek megfelelő vagonkiutalásokban, három hónapra visszamenőleg kapják meg a részükre járó vagonokat. Vaitoianu miniszter eleget tett a fűrésznagyüzemek képviselői kérésének és utasította a CFR. vezérigazgatóját, hogy ezentúl azoknak a vállalatoknak is megfelelő számú vagonokat bocsásson rendelkezésére, akik eddig nem részesültek a megfelelő arányú vagonkiutalásokban.

A fűrésznagyüzemek képviselői előtérbe fejtette Vaitoianu miniszter, hogy a fűrészarú-export gyors és hathatós lebonyolításának ut-

A középeurópai gabonapiac lanyhaságának okai. A romániai gabonaportörök is kőzeli érintő jelenség, hogy a kontinens gabonapiacain általános lanyhaság észlelhető. A német nagybankok egymásután mondják fel hiteleiket a gabonacégeknek, amit súlyosbít az a körülmény is, hogy a középeurópai spekulációnak nincs pénze gabonavásárlásra. Erősen deprimálta a keleteurópai gabonatözsdek kilátásait az is, hogy egy nagy bécsi gabonarészvénytársaság — hír szerint — ötvenhatvanmilliárdal fizetési zavarokba jutott. A középeurópai besszel szemben Amerikában a chikagói tözsden nagy hossz van folyamatban, ami rövid idő alatt a buza 13 százalékos áremelkedésére vezetett. Ennek okát azzal lehet magyarázni, hogy az idén Amerikában jóval kisebb területeket vetettek be gabonával, mint annakelőtte. Fokozza az amerikai gabonahossz az is, hogy az ottani gabonatermelők ma már nem tartják elég rentabilisnak a buzatermelést. Az olcsó argentinai és kanadai bőséges termés kilátásokkal szemben a washingtoni parlament olyan irányú törvényjavaslatot készít elő, mely hatóságilag akarja megállapítani a buza minimális árát, melybe belekalkulálják a termelési költséget és a minimális hasznot is. Mindazonáltal ezideig a chikagói buzahossz csak az angol piacra volt hatással, míg az európai gabonárák alakulását nem befolyásolta.

Összeírják az iparvállalatokat, melyek már a magyar rezsim alatt is kaptak állami támogatást. Az iparügyi vezérigazgatótól leirat érkezett a kolozsvári iparfelügyelőséghez, melyben a hivatal arra kéri fel, terjesszék az iparügyi vezérigazgatóhoz azoknak a nagy- és kisipari vállalatoknak névsorát, melyek már a magyar rezsim alatt is pénz- és gépsegélyben részesültek. Az összeírásnak az a célja, hogy az új ipartörvény szerint megállapítandó iparpártolási elvek és a termelőszövetkezetekre vonatkozó törvények már

jában a galaci vonal telnagy megterhelése áll, amelyen csak egy összekötő, körülbelül negyven új vasutvonal építése segíthetne. Eppen ezért arra szólította fel a fűrésznagyüzemek képviselőit, hogy a körülbelül százhusz millióba kerülő vasutvonal kiépítéséhez, tekintettel arra, hogy ezen új vonal kiépítése elsősorban a fatermelők érdeke volna, járuljanak hozzá anyagi támogatással. A fűrésznagyüzemek képviselői ebben az ügyben tanácskozásra gyűltek össze, melynek eredményeként közölték Vaitoianu miniszterrel, hogy az anyagi hozzájárulást csak a fűrésznagyüzemek plenáris ülése szavazhatja meg, de addig is tényként kell leszögezni, hogy az új vasutvonal kiépítése nemcsak a fűrésznagyüzemeknek és általában a fatermelőknek érdeke, hanem a gabona- és egyéb exportörök is, tehát méltányos volna, hogy ezek is járuljanak hozzá az új vasutvonal kiépítésének költségeihez. A bukovinai nagyüzemek képviselői felemlítették még a miniszter előtt azt is, hogy egy nagy szállítási perből kifolyólag a CFR.-től követeléseik vannak, minek következtében csak abban az esetben járulhatnak hozzá a vasutvonal kiépítéséhez, ha garanciát kapnak arra, hogy a CFR. rövidesen kiegyenlíti követeléseiket.

Az UGIR egy küldöttsége felkereste Franasovici államtitkárát és arra kérte, hogy az utlevélmizériák megszüntetése érdekében biztosítsa az iparos- és kereskedőtársadalomnak azt a minimális kedvezményt, mely mellett az üzemek külföldi relációinak fentartása lehetséges és szüntesse meg azt a fennálló lehetetlen állapotot, hogy a vállalatok vezetői régi utlevélük alapján nem tudnak utlevélmeghosszabbítás-hoz jutni. Franasovici államtitkár a küldöttségnek határozott ígéretet tett arra nézve, hogy utasítani fogja az illetékes hatóságokat, hogy abban az esetben, ha az illető vállalati vezetőkért a nagyipari képviselők erkölcsi és anyagi garanciát vállalnak, azoknak utlevelei automatikusan meghosszabbítottassanak. Az államtitkár arra nézve is ígéretet tett, hogy a vállalatok számára nélkülözhetetlen külföldi munkások tartózkodási idejét meg fogják hosszabbítani.

kész adatokra támaszkodva viteessenek keresztül a gyakorlatban. Értesülésünk szerint, a kormány minden ellentétes irányzat dacára, a kisipar megmentését kizárólag a termelőszövetkezetek megalkotásában látja, amit a külföldi példák is bizonyítanak. Az állam nincs abban a helyzetben, hogy számszerűen ezekre rugó kisipari egységeknak egyenként juttasson megfelelő anyagi támogatást. Az anyagi támogatás csakis úgy lehetséges, ha azt nem egyének, hanem kollektív termelő csoportok kapják.

Ipari kedvezményt kaptak a következő erdélyi cégek, amelyek 45 százalékkal alacsonyabb tarifát mellett szállíthatnak a CFR. vonalain: Krestel Testvérek fűrészarúgyára Brassó, Schiel-gépgyár Nagyszeben brassói lerakata, Zernesti Papírgyár Brassó, Hess-bombonyár Brassó és Alvinc, Julius Rütger kartongyára Boksánbánya, Friedmann M. műmalmá és növényolajgyára Kolozsvár, „Dacia” bőcgyár Kolozsvár, „Patria” ecetszesgyár Orsova, Orsova-telegdi petróleumipar rt. Orsova, „Derby” cipőgyár Nagyvárad, Sztankó és Társa fűrészarúgyára Gyimesbükk és Középlonka.

Az export-visszatérítés ügye. Az erdélyi részli taegyesület elnöki tanácsának sikerült a kormánytól elintézni a kétszázötvenlejes visszatérítések ügyét. A körzeti titkárságok már régebben felszólították az érdekelteket, hogy nyújtsák be az exportvagonokról szóló kimutatásaikat. Ennek a felhívásnak még kevesen tettek eleget, vagy pedig hiányos kimutatást terjesztettek be. Tekintettel arra, hogy július elsejére a kiutalás céljából az összes kimutatásokat Bukarestbe kell küldeni, az elnöki tanács arra szólítja fel az érdekelteket, hogy kimutatásaikat haladéktalanul bocsássák a titkárság rendelkezésére. A kimutatásnak az 1923. évi augusztus 8-tól 1924. évi június 20-ig terjedő idő alatt exportált vagonok felsorolását kell tartalmaznia. A táblázatnak a feladás dátumát, a feladó

nevét, a vagonszámot, a feladó állomást és a kilogrammenységet kell tartalmaznia. A táblázatokat az illetékes vámhivatal által hitelesítendő. A visszatérítés kiutalása érdekében fontos, hogy az érdekeltek a felhívásnak haladéktalanul tegyenek eleget, mert csak a kollektív akció kapcsán van mód az ügy sikeres elintézésére.

Aradi gyár vállalatok kiviteli engedélye. Bukarestből jelentik: A legfelsőbb iparügyi bizottság egyik legutóbbi ülésén kedvezően véleményezte az Aradi Textilipar rt. arravatkozó kérését, hogy Csehszlovákiába szállíthassa ötszáz darab fémorsóját, ahol újjáönteti és aztán visszahozza az országába. Ugyancsak kedvezően véleményezte a bizottság az „Astra” vagon- és motorgyár rt. aziránti kérvényét, hogy redukált vámitétek mellett gőzturbinához szükséges vízűtőkészüléket hozhasson be a vámtarifa 298. szakaszának megjegyzése alapján.

Előbb az ideitartozásait fizeti ki a CFR. Bukarestből jelentik: A közlekedésügyi miniszter felhatalmazta a CFR. vezérigazgatóját, hogy ebben az évben ne csináljon megrendeléseket a magántüzemknél és cégeknél csak a költségvetés kereteiben. Ennek értelmében a vasut ki fogja fizetni az összes ideit munkákat és rendeléseket. A miniszternek ez az intézkedése nem vonatkozik a CFR. régebbi adósságaira, melyek kérdését legközelebbre tervezett konferencián fogják végleg rendezni.

A mai valutapiac

A mai piacon változatlanul szilárd árák alakultak ki. Az áru ismét kevés volt. Élénk kínálat mellett a következő árák voltak: Osztrák korona 302—306, magyar korona 380—900, cseh korona 687—690, svájci frank 41.70—41.80, francia frank 12.60—12.70, dollár 235—236, font sterling 1014—1018, olasz lira 10.25—10.35.

Valutapiac június 25-én:

Bukaresti. Devizák: Páris 1260, Berlin —, London 1014, Newyork 233.00, Róma 1010, Zürich 40.60, Bécs 32.60, Prága 690, Budapest —, Varsó —.

Bukaresti. Valuták: Napoleon 825.00, márka —, leva 150, török lira 115, font sterling 995, francia frank 1260, svájci frank 41.00, olasz lira 1020, drachma 420.00, dinár 285, dollár 231.00, lengyel márka —, osztr. korona 36.00, magyar korona 28.00, cseh korona 680.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 135—135, Amsterdam 213.75—211.40, Newyork 563.50—563.75, London 2437—2436.00, Páris 293.50—29.50, Milano 2438.5—2337.5, Prága 1665.00—1667.50, Budapest 72.50—72.50, Belgrád 665.00—665.00, Bukarest 245.00—245.00, Varsó 109.50—69.50, Bécs 79.35—79.35

A Magyar Nemzeti Bank első hivatalos árfolyamai: Dinár 910—980, lej 340—370, font sterling 356500—366000, lira 3530—3660, dollár 82600—84700, francia frank 4290—4440, szokol 2435—2510, osztr. korona 11630—11920.

N a g y

jubiláris ünnep
a
Select-mozgóban

1894 június 26	Zigotto születési napja	1924 június 26
----------------------	-------------------------	----------------------

Zigotto a nevetés királya

Zigotto sofőr.
Zigotto és a medvék.
Zigotto tengeri fürdőn.
Diadalivek.

E vigjátékokkal
az egész világon ünneplik a nagy komikust.

Az ünnepély
csütörtökön,
június **26-án** délután
5 órakor
kezdődik.

SPORT

A KAC nem játszhatja le bajnoki mérkőzéseit

Az intézőbizottság határozatai. Vasárnap Haggibbor—Victoria és Universitatea—CFR mérkőzés

Az intézőbizottság tegnap este ülést tartott, melyen számos igen érdekes ügyben hozott határozatot. Elsősorban az megüresedett elnöki tisztségről úgy döntött, hogy ideiglenesen Georgescu mérnök, a CFR. elnöke vezeti az ügyeket, míg rendkívüli közgyűlés ebben az ügyben másképp nem határoz.

A bajnoki mérkőzések befejezésére vonatkozó Comitetul Central leirat volt ezután a megbeszélés tárgya. A leirat tudvalevőleg elrendeli, hogy június 30-ig be kell fejezni a bajnoki szezon. Mint ismeretes, a kolozsvári csapatoknak még kilenc mérkőzést kellene lebonyolítani, ennyi mérkőzést pedig ilyen rövid idő alatt lejátszani képtelenség. Elhatározták, hogy feliratban kérik fogják a terminuscak 15 nappal való meghosszabbítását és július 15-ig mindenképpen befejezik a szezon.

Erdekes döntést hoztak a KAC további szereplése ügyében. A KAC tudvalevőleg az ismeretes felfüggesztésből kifolyólag nem játszhatta le meccseit, úgy hogy a kilenc mérkőzésből egyedül a KAC-nak ötöt kellene lejátszani. Minthogy ezt az idő előrehaladottsága nem enged meg, az intézőbizottság úgy határozott, hogy eltekint a mérkőzések lejátszásától, azért is inkább, mivel az eddigi lejátszott mérkőzések amúgy is biztosítják a KAC-nak az első osztályban való megmaradását.

Temesvárról táviratot kapott a szövetség, mely szerint az áprilisban kötött egyezés alapján várják Kolozsvár válogatott csapatát vasárnapra, június 29-re. Táviratilag értesítették a temesvári szövetséget, hogy a központi futballszakosztály leirata értelmében a kolozsvári csapatok a bajnoki mérkőzések lejátszával vannak elfoglalva, nem áll tehát módjukban megfelelő csapatot kiállítani, így a mérkőzést lemondják. Befejezésül bajnoki meccseket sorsoltak ki vasárnapra. Eszerint 29-én a Haggibbor játszik a Victoriával és a CFR az Universitateával bajnoki mérkőzést.

Rónai lábát gipszbe tették. A kiváló válogatott játékos a bécsi mérkőzés alkalmával szenvedett sérülését még nem heverte ki, sőt állapotát súlyosbodott, úgy hogy csontzuzódást szenvedett lábát gipszbe tették.

Belföldi eredmények: Torda. Victoria komáromi (Cluj)—TSC 4:1 (3:0). A tordaiak veresége meglepetés. A kolozsváriak csapatában több ifjúsági és második csapatbeli játékos szerepelt.

Gherla Szamosujvár. KMTE—Sparta 1:0 (0:0), bíró Goldstein.

Nem mernek hazamenni a spanyol olimpiai játékosok. Párisból jelentik: A spanyol olimpiai játékosok még mindig nem tértek vissza hazájukba, hanem Franciaország különböző városaiban állást vállaltak, ami természetesen részükre könnyen ment. A spanyol játékosok ugyanis az olaszokkal vívott balkezes mérkőzés után nem mernek hazatérni, mivel a vereség után a spanyol lapok azzal fenyegették meg őket, hogy tüzes vassal bényezik meg vállalkon. A játékosok, úgy látják, ismerik honfitársaik temperamentumát és obbnak látták egyelőre Franciaországban maradni.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

Az Ördög — új szereposztással. Molnár Ferenc vigjátékát új szereposztással hozták színre tegnap a Magyar Színházban. Forgács Sándor egyéni alakítása nagyszerű, mondhatni: ördögi élanja nagy hatást tett a közönségre Baróti Erzsébet bájos, finom, igazi asszony volt. Kemény László kiváló kvalitásairól ismét tanúságot tett. Jók voltak még Mihályffy, Marsi Gizé. Izsáky Margit a nem neki való szerepben is megállotta helyét.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Csütörtök: Nincs elvámolni valója? (Bohózatprez. Sorozatszám 445)
Péntek: Huncut a lány. (Operette-ujdonság, először. Sorozatszám 446)
Szombat d. u.: Romeo és Julia. (A Shakespeare-cyklus 19-ik előadása. Egyharmadára leszállított helyekkel. Sorozatszám 447)
Szombat este: Huncut a lány. (Sorozatszám 448)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó: Csütörtök, június 26. Zigotto születésnapja. Nagy diszünnp. Zigotto sofőr. Zigotto és a medvék. Zigotto tengeri fürdő. Műsoron kívül: Chaplin gépész.

Uránia-Mozgó: Csütörtök, jun. 26. Dr. King nagy fakir- és médium-ülést rendez híres egyiptomi Milly médiumával. Az ülések pontosan 9 órakor kezdődnek, felemelt helyekkel. Új fakir kísérletek! Megelőzőleg mozi műsor: A kis ördög. Szerelmi vigjáték 5 telvonásban. Főszerepben Diamira Jacobini.

Allandó

nagy raktár

a következő vegyszeti cikkekben: **Naftalin 1-a pikkelyes.** Borax prima raff. / **Borsav** / Formaldehyd 40% viztisztá **Karbonsav 39/40 I-a** vegytisztá (Schering) / **Borkősav** / **Vaselinolaj** fehér / **Szalmiak-szesz 0.910** / **Sósav** / **Chlorkali chlorbarium, chromtimsó** / **Chromkali, antichlor, hamuszir** / **Terpentinetc.** / **1-a francia nyulenyv**

Festékek Engros Endatall Fűszerek

Árajánlattal szolgál: **KALMÁR ÁRUFORGALMI RÉSZV. T.** Cluj, Str. Regina Maria 25. Telefon: 4-25, 5-44. **Fiókok:** Str. Regina Maria 42. Str. Rugului 56.

A nyári divat

legszebb anyagai, eredeti sweizi grenadinok, nyersselymek, foulárdok izléses választékban

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza Cluj, Piața Unirii No. 12j

Házlebontás

miatt

SZABÓ JENŐ

selyem- és szövetáruháza Cluj, Calea Kegele Ferdinand 5. sz. alatt a következő árakban

elárusítást rendez:

- 1 mtr. karton , 26
- 1 „ mosó de- 39
- lén, ruhára . 39
- 1 mtr. zefir, férfi 42
- ingre 42
- 1 mt. fehérnemű 37
- vászon 37
- 1 mt. sima crepp 39
- 1 méter kockás 65
- crepp száda . 65
- 1 mtr. 100 cm. 98
- széles epong 98
- 1 mtr. grenadin 73
- különböző min- 73
- tában 73
- 1 mt. csikos és 65
- kockás szövet 65
- 1 m. tiszta gyap- 250
- ju csikos szövet 250

Selymekben, szövetekben és grenadinokban nagy választék!

Telefon **479** Telefon

A Kolozsvári

CZELL

sörfőződe világos

„URSUS”

söre

a közönség legkedveltebb itala

állomást és a kilon...
A táblázatok...
A vissza...
s, hogy az érde...
ul tegyenek eleget,
sán van mód az

viteli engedélye...
b ipartügyi bizott...
ezen véleményezte...
közö kérését, hogy...
z darab fémorsóját...
ozza az orozágba...
zte a bizottság az...
t. aziránti kérvé...
mellett gőzturbiná...
hozhaszon be a...
jegyzése alapján...
sait fizeti ki a...
szlekedésügyi mi...
rigazgatóját, hogy...
megrendeléseket a...
k a költségvetés...
vasut ki fogja...
és rendeléseket...
nem vonatkozik...
yek kérdését leg...
n fogja végleg

plac
ilárd arak alakul...
t. Elenk kínalat...
: Ostráz korona...
80-900. cseh...
k 41-70-41-80...
ollár 235-236...
s 10-25-10-35.

5-én:
260 Berlin —
óma 1010, Zürich
Budapest —
825-00, marka
font sterling 995,
41-00, olasz hrs
5, dollár 231-00,
5-00, magyar: 80-
Berlin 135-135,
New York 563-50—
Páris 298-50—
Prága 1665-00—
Belgrád 665-00—
Varsó 109-50—

első hivatalos
lej 340-370,
ra 3530-3660,
frank 4290—
korona 11630—

1924
június
26

Királya
délután
5 órakor
kezdődik.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3.—, vastag betűvel 6.— lej. Legnagyobb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény

Házvezetőnek kis családhoz intelligens valóságos, főzni jól tudó zsidó nő kerestetik, aki a főzést elvállalja. Ajánlatok vagy személyesen bemutatkozni d. u. 3—4 közt Erzsébet-ut 36., földszint.

HUNWALD

ÜVEGSISZOLDA
és tükörgyár. Tábla-üveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása.

Azonnali belépésre percentuális javadalmazásra keresünk szakképzett gépészt cseplési idényre. Bognár és Szántó, Cluj, Calea Regele Ferdinand 70.
7411

Pótvizsgára előkészít középiskolai tanulókat egyetemi hallgató. Cim a kiadóban.

Megyeszékhelyen

egy elsőrendű jó meneteli ékszerüzlethez, elfoglaltság és külső üzletek lebonyolítása végett társulna 4—500.000 lej készpénzzel bíró, nem feltétlenül szükséges szakemberrel. „Szombaton zárva”, „Biztos jövő” és „Megélhetés” jellegre a kiadó továbbit.

Eladó ház teleppel, üzemből levő fakéreggyárral, esetleg a gyár külön eladó. Legtekinthető Weichselbaum, Dej.

Gleichenberg világfürdő. **כשר** magyar konyha izletes ételekkel, pontos kiszolgálás mellett olcsó árakkal. Szép szobák. Villa Dreibaum is kaphatók. (Fürdőtelepen fekszik) Teljes Pensio 75.000 osztr. korona. 7408

Könyvszükségletét az Uj Kelet könyvosztályánál rendezze! Bárhol megjelent könyvek beszerzését vállaljuk.

Szépberendezésű belvárosi kis üzlethelyiség olcsón átadó. Ertekezni „Gratis Kurir” Minorita u. d. e. 10—12-ig.

Villamostelepek

építését garancia mellett vállalja:

Zsigmond János

elektrotechnikai vállalata és mérnöki irodája

Cluj-Kolozsvár, Str. Vlahuța (volt Bólyai-u.)

Ujjonnan berendezett modern nagy gépjavitó- és tekercselőműhely. Szakszerű javítások és áttekercselések. Gyenge áramu és magas feszültségű berendezések. — Hálózatok tervezése és építése

MEGÉRKEZTEK

a pehely-nyulször-
könnyű kalapok

DRBJA LEI 120.—

Weisz Siegfried kalap- és urdivatár-
házába Cluj, Calea Reg. Ferdinand 6.

Kiváló minőségű,
kellemes és üdítő

tordai sör

Gyár: Turda, telefon 5.

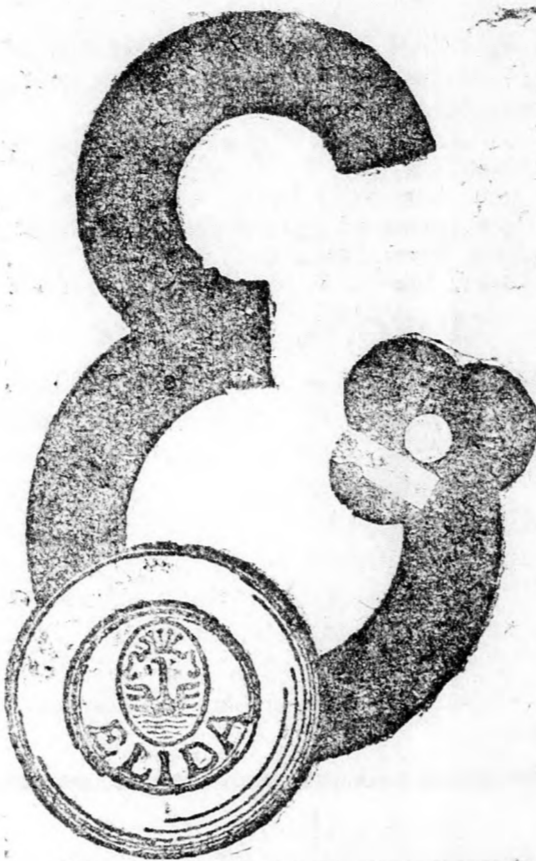
Főraktár: Cluj, telef. 394

CENTRAL

כשר ETTEREM כשר

București, Str. Carol 14, főpostával szemben

Izletes ebéd és vacsora. Kitűnő konyha. A legolcsóbb árak.

FÜRDŐSZAPPAN
világhíré

Zsák ~ Ponyva

Vétel!

Kőcsömintézet, javítóműhely

Eladás

Albala Izso Timisoara

II. Piata Traian 2. szám. Sürgőnycim: Albala Timisoara-Fabrica
Interurban telefon 60

CITROM

tartós áru 330-as félládás, 165 darabos.

SARDINIA

portugál 1/10 fehér dobozban szállít

LÉBF I VÉEK, Cluj. Telefon 471

Nem kell kétségbeesni,

mindenkinek lehet szép, ha elmegy

divatos elegáns ruhája, STANKOVITS GYULA férfiszabó üzletébe, hol a legutolsó divat szerinti ruhák a legolcsóbban készülnek. Str. Sulutiu (Viz-utca).

Az „UJ KELET” könyvosztálya

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Egyszáz lej értékű könyvet kap **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

I. csoport:

Sch. Alejchem: Leégett nemesek (Kötve. Novellás könyv)

Ujvári: Bosszuálló Isten (Regény)

Goldschmidt: Egy zsidósors (Amatör példány. 3 kötetes regény)

Gizskalay: Titok. (Egyfelv. dráma)

Agnon: És a meggörcsödött kiegyenesedik. (Regény)

Nordau: Dr. Kohn. (4 felv. dráma)

Biró Lajos: A zsidók utja. (Tanulmány)

Gizskalay: Támár. (Amatörpéldány. Bibliai regény)

Ezt a hatszáz lejes sorozatot ötszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

★

Nyolcvanlejt értékű könyvet kap **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

II. csoport:

Sch. Alejchem: Leégett nemesek. (Füzve. Novellás könyv)

Grotto: Zsidó renaissance. (Kötve. Tanulmány)

Goldschmidt: Egy zsidósors. (3 kötetes regény)

Gorion: József és testvérei. (Bibliai regény)

Kaczér: Golem ember akar lenni. (Drámai szimbólum)

Gizskalay: Támár. (Bibliai regény)

Sombart: A zsidók jövője. (Tanulm.)

Paneth: Utazásom a Szentföldön. (Utleírás)

Ezt a 380 lejes sorozatot háromszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

★

Harminc lejt értékű könyvet kap **ingyen** az UJ KELET minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

III. csoport (ifjúsági könyvek):

Dr. Bai: Zengő hárfá.

Nordau: Mesék.

Kabbalisták és Csodatevők.

Paneth: Utazásom a Szentföldön.

Konrad: Futball ABC.

Sch. Alejchem: A 13. Robinson.

Ezt a 130 lejes sorozatot száz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

★

Husz lejt értékű könyvet kap **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

IV. csoport (cionista tanulmányok):

Sokolov: Uj zsidó.

Gorelik: Cion és Golus.

Pinsker: Antoemantipatio.

Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben.

Mairovits: Tora és cionizmus.

Dr. Blank: Mit akar a cionizmus.

Goldmann: A zsidó nemzet követései.

Ezt a 90 lejes sorozatot hetven lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.
Kísérje figyelemmel további sorozatainkat!

Hirdessen az Uj Keletben!

Remscheidi gatter és körfürészeket

Sürgőnycim Grossmann Jenő * Telefonszám 208

legmegbízhatóbban szállít raktárról

Grossmann Jenő

Oradea-Mare—Nagyvárad, Baross-utca 10 szám

Valódi persa szőnyegek

nagy választékban jutányosan kaphatók

Oradea-Mare, Piata Unirei 2. Tel. 1345

Sternberg.

Ladisa Nyomda- és Képfestészet K. T. nyomda Cluj, Str. Baron L. Pop (volt Szász Városháza) 10. szám

1924 június

Holnapnak, hogy ott az osztrák-magyarok életét. megereszke rénylet pill az osztrák-öss-etartott, bevezetés

Az időkerültek a feudális esztűntek és a vedések az lenség, az ban nem v az uj Eur ifjuság, az lettek felism omlás, me Európát — giakban — ségbeesés o eialis fejlőd világháboru tóan nehe régi szabadtok valóság ban tul vá eios próbá ken — meg blémák fel világrndsze

A legyő roslók és nak. Az op majdnem az méje a val megjelent. jegyében f vakkal is gondolataib szolgált, vég mint amire éve eldördü

A végzet a mert hisze emberi cse világrenget emberé vol korok felet rúség inditj

Ami kir leg pedig e tára jellem mán előadó megcsufoló egyik oldal fejvezését, m könyveljük kötések sor otelekedete

Ha még békekötésel erre ez jog kötésekben nak és k mely — m mentalitás had el. Biz társadalmi, mint a vilá napra a tö

Bizonyo zatok reng galmat és A mai gondolkodá oldalon a számoltak